

Aktualiseringar till socialtjänsten 2024

En sammanställning av aktualiseringar av barn och unga i
Gävleborg

Karin Tillberg Mattsson, forskningsledare FoU Välfärd

Bakgrund

Ett av FoU Välfärds uppdrag är att stödja länets kommuner i att bedriva en kunskapsbaserad verksamhet som vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet. Utifrån detta uppdrag samordnar FoU Välfärd individbaserad systematisk uppföljning gällande bland annat aktualiseringar inom socialtjänsten. Sedan 2008 har läns- och kommundata från socialtjänstens verksamhetssystem rörande aktualiserade barn och unga samlats in och sammanställts.

Följande data rapporteras in från länets kommuner till FoU Välfärd, rörande aktualiseringar av barn och unga (0–20 år):

- Aktualiseringstyp
- Barnets ålder
- Barnets kön
- Vem som aktualiserar
- Orsak till anmälan
- Social utredning eller ej

Tänkbara bortfall och felkällor kan vara:

- a) att socialsekreterare inte registrerar ett inkommande ärende;
- b) att socialsekreterare definierar samma/likartade fenomen på olika sätt;
- c) att socialsekreterare registrerar fel.

Tillförlitlighet

Ansvariga för insamling och sammanställning av data vid FoU Välfärd Region Gävleborg bedömer att datamaterialet har en hög tillförlitlighet mot bakgrund av att:

- a) aktualiseringskoderna har implementerats i kommunernas socialtjänster via länets referensgrupp och efter beslut i kommunernas socialnämnder, vilket gör att registrering sker på samma sätt;
- b) koderna kan inte ändras av verksamheterna, annat än via ett nytt beslut i socialnämnden. Detta ger stabilitet och möjlighet till mätningar över tid;
- c) datamaterialet är hämtat direkt från de verksamhetssystem som innehåller socialsekreterarnas registrering av alla aktualiserade ärenden till socialtjänstens barn- och ungdoms- enheter;
- d) en kodnyckel har arbetats fram, för att så långt som möjligt garantera en likartad registrering i verksamhetssystemen.

Generaliserbarhet

Trots att det totala datamaterialet är omfattande bör försiktighet iakttas när det gäller att generalisera resultatet. Slumpmässiga variationer beroende av lokala förhållanden kan förekomma, särskilt som dataunderlaget för vissa kommuner är litet. De årliga sammanställningarna ökar dock säkerheten i data över tid samt möjliggör även studier av inomkommunala förändringar.

Totalt antal aktualiseringar i Gävleborg under perioden 2016 till 2024 samt i jämförelse med 2016 och 2023 fördelat på kommun och kalenderår

	Period, helår									ÅR 23-24	ÅR 16-24
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
Sandviken	1105	1200	1392	1745	1504	1786	1889	2062	2235	8%	102%
Gävle	4404	4602	4833	5528	6043	5605	6125	6203	6257	1%	42%
Söderhamn	1121	1358	1130	1344	1539	1865	2015	2087	2502	18%	123%
Bollnäs	799	901	801	1254	1572	1737	1640	1952	1838	-6%	130%
Ovanåker	268	258	380	333	488	688	596	708	672	-5%	151%
Ljusdal	713	730	772	757	919	789	1070	1287	1338	4%	88%
Hudiksvall	1653	1476	1723	1814	1731	1824	2035	2020	1942	-4%	17%
Hofors	282	316	350	502	456	473	594	625	650	4%	130%
Ockelbo	155	185	162	244	209	265	300	475	310	-42%	100%
Nordanstig	316	379	520	387	400	400	496	566	601	6%	90%
Länet	10 816	11 405	12 063	13 908	14 861	15 432	16 760	17 985	18 345	2%	70%

Tabell 1. Totalt antal aktualiseringar till socialtjänsten 2024, barn och unga 0 - 20 år i Gävleborg län. Antal och procentuell förändring mellan -23 och 24 samt -16 och 24, n=131 575

För 2024 inkom 18 345 aktualiseringar till länets kommuners socialtjänster rörande barn och unga (0–20 år). I jämförelse mellan 2023 och 2024 ökade antalet aktualiseringar med 2 % i länet. Under perioden 2016 till 2024 var ökningen 70 %.

I sex av tio kommuner ökade antalet aktualiseringar under 2024 jämfört med 2023, medan det minskade i fyra kommuner. Jämfört med hur det sett ut tidigare var det fler kommuner där aktualiseringarna minskade under 2024.

Aktualiseringar till socialtjänsten i länets tio kommuner under perioden 2016 – 2024 fördelat på typ av aktualisering och år

	Period helår								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ansökan	832	755	803	792	751	702	761	714	863
	8%	7%	7%	6%	5%	4%	5%	5%	5%
Anmälan	9788	10 424	10 967	12 856	13 825	14 487	15 701	16 962	17 129
	90%	91%	91%	92%	93%	94%	94%	94%	93%
Yttrande	182	205	279	260	270	233	283	297	320
	2%	2%	2%	2%	2%	2%	1%	1%	2%
Överflyttning	14	21	14	0	15	10	15	12	5
	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Totalt	10 816	11 405	12 063	13 908	14 861	15 432	16 760	17 985	18 317
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabell 2. Typ av aktualisering till socialtjänsten, barn och unga 0-20 år i Gävleborgs län under perioden 2016-2024. Antal och procent. För 2024 finns ett bortfall på 28 aktualiseringar där ingen av de fyra aktualiseringstyperna angetts.

Av samtliga aktualiseringar till socialtjänsten i länets tio kommuner utgjordes 93 % av anmälningar och 5 % av ansökningar. Över tid, från 2016 till 2024, noteras att andelen anmälningar ökat (från 90 till 93 %) medan andelen ansökningar minskat (från 8 till 5 %).

Dock noteras att antalet ansökningar ökade betydligt mer (21 % ökning) än antalet anmälningar (1 % ökning) mellan åren 2023 och 2024. Antalet yttranden ökade med 8 % under samma period.

Andelar ansökningar och anmälningar fördelat på år och kommun.

		Sandviken	Gävle	Söderhamn	Bollnäs	Ovanåker	Ljusdal	Hudiksvall	Hofors	Ockelbo	Nordanstig
2022	Ansökan	6%	5%	4%	7%	13%	7%	6%	9%	6%	7%
	Anmälan	92%	93%	96%	92%	87%	92%	93%	90%	92%	92%
2023	Ansökan	6%	5%	3%	6%	5%	6%	4%	5%	9%	3%
	Anmälan	93%	94%	96%	93%	95%	91%	94%	90%	90%	95%
2024	Ansökan	4%	5%	4%	5%	6%	5%	5%	6%	3%	4%
	Anmälan	95%	94%	94%	93%	93%	91%	94%	86%	96%	95%

Antalet uppskattade unika aktualiserade barn och unga i Gävleborg under perioden 2016 till 2024.

	Period helår									ÅR 23-24	ÅR 16-24
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
Sandviken	756	768	742	900	862	876	933	1 109	1 120	1%	48%
Gävle	2 213	2 236	2 334	2 666	2 855	2 661	2 689	2 863	2 915	2%	32%
Söderhamn	562	626	540	591	611	756	816	836	906	8%	61%
Bollnäs	442	500	446	622	662	749	749	788	758	-4%	72%
Ovanåker	167	173	201	214	258	315	285	330	303	-8%	81%
Ljusdal	472	422	406	432	461	400	468	598	558	-7%	18%
Hudiksvall	836	874	835	842	838	883	956	941	929	-1%	11%
Hofors	154	160	198	281	258	244	282	310	303	-2%	97%
Ockelbo	94	111	95	117	108	131	171	198	143	-28%	51%
Nordanstig	178	196	257	202	220	200	230	282	286	1%	61%
Länet	5 874	6 066	6 055	6 866	7 133	7 215	7 579	8 256	8 220	0%	40%

Tabell 3. Antalet uppskattade unika aktualiserade barn och unga 0-20 år i Gävleborg län under perioden 2016 - 2024. Antal och procentuell förändring mellan 2023 och 2024 samt mellan 2016 och 2024.

Kommunerna rapporterar in uppgifter om antalet unika barn per *halvår*. Uppskattningen av antalet unika barn per *helår* baseras på en tidigare aktgranskning i Gävle, där det visade sig att 15 % av barnen som aktualiserats under jan-jun återkom under juli-dec. Siffran för unika barn under 2024 räknas därför fram genom att summan av antalet unika barn under de båda halvåren 2024 minskas med 15 %.

Antalet unika barn och unga som aktualiserats till socialtjänsterna i länet under 2024 uppskattas till 8220, vilket innebär en förändring på 0 % i jämförelse med 2023. I sex av länets kommuner minskade antalet.

Totalt antal aktualiseringar i Gävleborg under 2024 fördelat på ålder

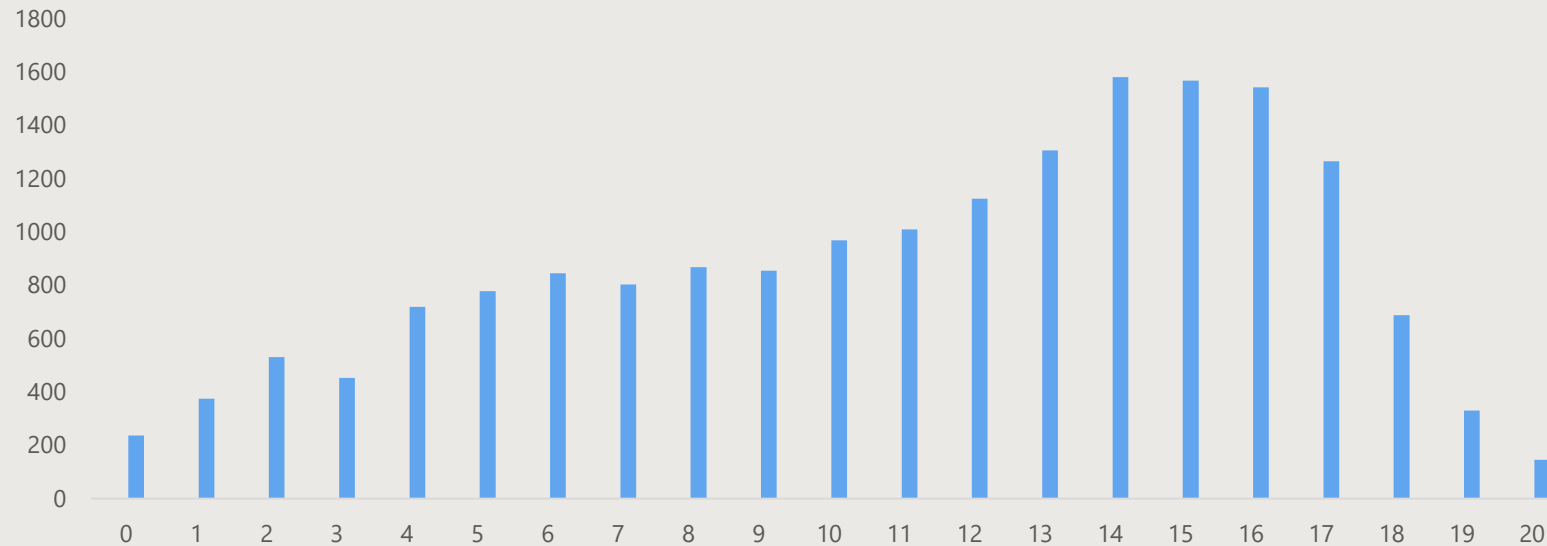

Diagram 1. Åldersfördelning, 0 - 20 år, aktualiseringar i Gävleborg under 2024, $n = 18\,342$

Relativt få små barn aktualiserades till socialtjänsten. Den största åldersgruppen var 13-17-åringarna. Även om vi tar hänsyn till att det fanns något fler äldre än yngre barn i befolkningen som helhet (SCB 2025), kvarstår en kraftig överrepresentation av äldre barn.

Det totala antalet aktualiseringar av barn och unga till socialtjänsten i länet under 2024 uppgick till 18 345. Antalet unika barn uppskattas till 8220. Det innebär att varje barn aktualiserades i genomsnitt ca 2,2 gånger. Över tid har antalet aktualiseringar per barn ökat (år 2016 var det i genomsnitt 1,8 aktualiseringar per barn).

Enligt SCBs officiella befolkningsstatistik fanns det 60 969 barn och unga mellan 0-20 år i Gävleborg under 2024 (Statistiska Centralbyrån, 2025). Det unika antalet barn som aktualiserades till socialtjänsten uppskattas till 8220. Det innebär att 13 % av länets barn och unga aktualiserades till socialtjänsten, vilket är samma andel som år 2023 (Åsbrink, 2024).

Källa: SCB och FoU Välfärd

Demografisk information om aktualiserade barn och unga i Gävleborg under 2024 fördelade på medel- och medianålder, åldersgrupp och kön

Period helår	Medel	Median	Antal
2016	10,48	11	10726
2017	10,54	11	11369
2018	10,72	12	12017
2019	10,50	11	13386
2020	10,59	11	14836
2021	10,80	11	15432
2022	10,77	11	16760
2023	11,09	12	17985
2024	11,07	12	18345

Tabell 4. Medel och medianålder för aktualiserade barn och unga 0-20 år i Gävleborg, under perioden 2016-2024

	Kön		Totalt
	Pojke	Flicka	
0-6 år	2067	1989	4056
	51%	49%	100%
7-12 år	2966	2764	5730
	52%	48%	100%
13-19 år	3104	2968	6072
	51%	49%	100%
17-20 år	1424	1060	2484
	57%	43%	100%
Totalt	9561	8781	18342
	52 %	48 %	100%

Tabell 5. Könsfördelning efter åldersgrupp, 0-20 år i Gävleborg under 2024

Medelåldern och medianåldern för de barn och unga som aktualiserats till socialtjänsten under 2024 var precis som föregående år 11 respektive 12 år. Könsfördelningen var relativt jämn totalt sett, där 52 % av aktualiseringarna avsåg pojkar och 48 % flickor. Bland 17-20-åringarna var pojkarna dock tydligt överrepresenterade.

Aktualiseringar under 2024 fördelat på typ av aktualisering samt åldersgrupp för barn och unga 0 till 20 år

	Aktualiseringstyp			
	Ansökan	Anmälan	Yttrande	Överflyttning av ärende
0-6 år	3%	97%	1%	0%
7-12 år	4%	95%	1%	0%
13-16 år	4%	94%	2%	0%
17-20 år	12%	82%	6%	0%
Totalt	5%	93%	2%	0%

Tabell 6. Antal aktualiseringar i Gävleborg län fördelat på typ av aktualisering samt åldersgrupp, procent.

Bland de yngsta barnen dominerade anmälningarna stort och utgjorde 97 % av aktualiseringarna. Även bland de äldsta, 17-20-åringarna var anmälningarna den vanligaste aktualiseringstypen men andelen var något lägre (82 %). I gengäld var ansökningarna (12%) något vanligare bland 17-20-åringarna än bland 0-6-åringarna (3 %).

Vem aktualiserar? En sammanställning över vem som aktualiserar under perioden 2016-2024

		Period helår, procent								
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ansökan	Den enskilde/sökande	2%	2%	2%	2%	1%	1%	1%	1%	2%
	Förälder/vårdnadshavare	6%	6%	5%	4%	4%	3%	3%	3%	5%
Anmälan	Anhörig	9%	9%	9%	9%	8%	7%	7%	7%	4%
	Annan privatperson	14%	14%	10%	10%	10%	12%	11%	12%	13%
	Förskola	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
	Skola	15%	15%	16%	15%	15%	14%	15%	16%	15%
	Hälso- och sjukvård	10%	10%	12%	11%	12%	13%	13%	13%	14%
	Socialtjänsten (ex officio)	15%	15%	16%	17%	15%	16%	16%	15%	15%
	Polisen	19%	19%	18%	20%	20%	21%	19%	20%	20%
	Åklagare/domstol	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Annan kommun	3%	3%	3%	3%	3%	3%	4%	4%	4%
	Övrigt	5%	5%	6%	7%	9%	7%	8%	7%	7%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Privata 24%

Myndigheter 76%

Tabell 7. Vem aktualiserar barn och unga 0-20 år i Gävleborgs län 2016-2024, procent, n= 123 915

Fördelningen mellan dem som aktualiserar barn och unga, 0-20 år, till socialtjänsten är relativt stabil och har inte förändrats mycket mellan åren under perioden 2016-2024. Andelen som aktualiseras av hälso- och sjukvården har dock ökat något medan andelen som aktualiseras av anhörig minskat.

Orsaker till anmälan av barn och unga, 0-20 år, under perioden 2016-2024

	Orsak till anmälan, procent								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Psykisk ohälsa hos barnet	4 %	5 %	5 %	5 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Beteendeproblem	11 %	12 %	12 %	14 %	14 %	12 %	14 %	14 %	14 %
Skolproblem	4 %	4 %	4 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	4 %
Relationsproblem i familjen	6 %	7 %	9 %	6 %	5 %	5 %	5 %	5 %	6 %
Förseelse	4 %	3 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Egen brottslighet/kriminalitet	3 %	4 %	5 %	6 %	5 %	5 %	5 %	5 %	3 %
Eget missbruk	4 %	4 %	5 %	4 %	3 %	3 %	3 %	5 %	3 %
Omsorgssvikt	49 %	44 %	42 %	44 %	46 %	47 %	47 %	45 %	47 %
Utsatt för övergrepp	6 %	7 %	7 %	6 %	6 %	6 %	6 %	5 %	6 %
Våld i familjen	8 %	9 %	9 %	11 %	12 %	12 %	12 %	11 %	10 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 8. Orsak till anmälan 0-20 år i Gävleborgs län 2016-2024, procent, n= 123 915

Variationerna i orsak till anmälan har varit relativt små under perioden 2016-2024. De vanligaste orsakerna år 2024 var omsorgssvikt (47 % av alla anmälningar) samt beteendeproblem hos barnet (14 %) och våld i familjen (10 %). Noteras kan att andelen som anmäls pga egen brottslighet/kriminalitet var låg (3 %) och oförändrad jämfört med år 2016.

Beslut om att inleda social utredning efter anmälan under perioden 2016-2024

	Beslut om att inleda utredning, Procent								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	procent	procent	procent	procent	procent	procent	procent	procent	procent
Anmälan	47	52	48	51	53	53	54	49	48

Tabell 9. Beslut om social utredning efter anmälan. 0-20 år, 10 kommuner, åren 2016-2024.

Andelen anmälningar som lett till social utredning hos barn och unga, 0-20 år, ligger stabilt på ca 50 %.

Sammanfattning

År 2024 aktualiserades drygt 18 000 barn och unga 0-20 år till socialtjänsten i länet, vilket innebar en ökning med 2 % jämfört med 2023. Antalet unika barn var dock i stort sett oförändrat (drygt 8 000).

Över tid har antalet aktualiseringar per barn ökat; år 2016 aktualiserades varje barn i genomsnitt 1,8 gånger och år 2024 2,2 gånger.

13 % av länets barn och unga i åldern 0-20 år aktualiserades till socialtjänsten under 2024, vilket var samma andel som år 2023.

Majoriteten av aktualiseringarna utgjordes av anmälningar (93 %) medan 5 % var ansökningar. Om vi ser till en längre tidsperiod har andelen ansökningar minskat; år 2016 utgjorde de 8 %. Dock noteras att mellan åren 2023 och 2024 ökade antalet ansökningar med 21 % medan antalet anmälningar endast ökade med 1 %.

Yngre barn var kraftigt underrepresenterade bland barnen som aktualiserades. Den största åldersgruppen var 13-17-åringarna.

...Sammanfattning

52 % av aktualiseringarna avsåg pojkar och 48 % flickor. Jämfört med 2023 ökade andelen flickor något. Medan könsfördelningen var relativt jämn i de yngre åldersgrupperna, var pojkarna tydligt överrepresenterade bland 17-20-åringarna.

Flest anmälningar kom från Polisen, följt av skolan och socialtjänsten samt hälso- och sjukvård. Över tid, mellan åren 2016 och 2024, har andelen barn som aktualiseras av hälso- och sjukvården ökat något medan andelen som aktualiseras av anhörig minskat.

Variationerna i orsak till anmälan har varit relativt små under perioden 2016-2024. De vanligaste orsakerna år 2024 var omsorgssvikt (47 % av alla anmälningar) samt beteendeproblem hos barnet (14 %) och våld i familjen (10 %). Noteras kan att andelen som anmäls pga egen brottslighet/kriminalitet var låg (3 %) och oförändrad jämfört med år 2016.

Utifrån omställningen till ny socialtjänstlag och ett mer förebyggande arbete blir det intressant att följa hur antalet aktualiseringar, andelen ansökningar och åldersfördelningen bland barnen som kommer i kontakt med socialtjänsten utvecklas framåt.

Referenser

Statistiska Centralbyrån (SCB) 2025. [Folkmängden efter ålder och kön. År 1860 - 2024. PxWeb](#)

Åsbrink, P. (2024). *Att dokumentera socialtjänstens insatser för barn och unga*. FoU rapport 2024:1. FoU Välfärd, Region Gävleborg.

